

GENERATIEA NOUA

Revistă științifico-literară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACTORI:

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ	PENTRU PARTEA LITERARĂ
Dr. C. CHABUDEANU	DIMITRIE TELEOR

BCU Cluj / **SUMARUL:** library Cluj.

Studiul istoric de I. Popescu. — *Matuze Tu. Mi-e Dor* poezie de Sc. Orescu. — *Chiriaș vechiu* nuvelă de Dimit. Teleor. — *Bustul C. A. Rosetti* de Don Cesar. — *Petre Cărăbete, Poisagin* poezie de Ciru (Economu. — *Pe Mal*, de Sub-locot. Petrescu. — *Faust și Götthe* de E. M. Adamski. — *In inima caldă. Ochii albaștri.* poezie de D-șora Lucreția Suciu. — *Reichenhall* de Doctor Emil Max. — *Cu Frunza* poezie de D-șora Lucreția Suciu. — *Editor* (nuvelă) de D. Teleor. — *Idila* de D. Teleor. — *Între patru ochi* de D. Teleor. — *Anunțuri*.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

3, - STRADA BASARABILOR, - 3

BUCUREȘCI

ABONAMENTUL :

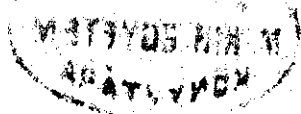
Pentru un an lei 20
Profesorii, profesoarele și studenții universitari plătesc pe jumătate

**Cine primește două numere consecutive, se
consideră ca abonat.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

INSCIINTARE

Administrațiunea revistei noastre face cunoscut tutulor abonaților și membrilor Săi, că d. A. HENRY, fost încasator la noi, nu mai se găsește în serviciul nostru și prin urmare nu mai dispune la dreptul nici-unei încasări în numele nostru sau pentru noi.

„GENERAȚIEA NOUA“

IESE ODATĂ PE LUNĂ

Prim-Redactor: D. TELEOR.

Revista noastră pe lunele Iunie și Iulie apare într'un singur număr.

Starea politică a Europei în anul 1523, cu privire la pericolul turcesc, care amenința Orientul

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În acest timp toată Europa era atentă asupra progreselor celor mari pe care le făceau Turcii în Orient. Cea mai mare parte din Suveranii Europei însă erau ocupați cu interesele lor proprii, mai cu deosebire Francisc I, regele Franciei, și Carol I împăratul Germaniei se aflau în luptă înviersunată pentru Italia; ast-fel că Ungaria și insula Rodos, care erau amenințate de Turci, nu primiră nici un ajutor de la ei. Era știut, că prin cucerirea Ungariei, Europa occidentală se afla de asemenea în pericol din partea Turcilor, totuși animovitățile, în privința Italiei, erau prea mari pentru ca ambii patentați ai Europei să uite inamiciția dintre ei și cu puteri unite să se lupte contra Turcilor. Ambii promisără ajutoare delegaților ungari veniți aici, dar totul nu rămase de cât promisiune.

În 1523 se ținu un congres la Nürenberger și Ungurii și Croații trimiseră aici delegații lor, ca să ceară ajutor. Congresul se ocupă cu această chestiune, din cauză că și esistența imperiului german era amenințată. Delegatul papal, Francesco Chiericati, susținu în ședința de la 4 Noembrie,

cererile Ungurilor și cuvîntarea sa inflăcărată părea că a avut efect asupra congresului. Luă cuvîntul asemenea și delegatul ungar, episcopul Ladislaus de Syrmien, precum și delegatul croat, Bernhard de Frangipan, ambii descriind starea critică a statelor lor și nevoia pe care o aveau de ajutorul german. Comisia care se institui în această privință, din partea congresului, dăte un răspuns afirmativ, însă criza financiară în care se afla Germania în acel timp, împiedică dorințele congresului. În adevăr, în ședința de la 14 Decembrie, după stăruința delegatului papal, li se promise un ajutor de 4,000 de oameni pe care să-i trimeată la 25 Maiu, anul viitor, în Ungaria. Cu aceste promisiuni părăsiră delegații congresul¹⁾.

Principii germani nu aveau simpatii deosebite pentru Unguri, din cauză că ei prin purtarea lor, se făcuseră urăți streinilor care le veniseră în ajutor. Când Belgradul fu cucerit de Turci și evenimentul acesta se făcuse cunoscut în Europa, le veniră în ajutor mulți oameni din Franția și Bavaria. În loc însă ca aceștia să fie salutați cu bucurie, ei deveniră obiectul bajocurei lor.

Din cauza aceasta ei părăsiră Ungaria, avînd convingerea, că nobilii și prelații ungari sunt chiar ei însuși, trădătorii patriei lor. Aceasta se vede din scrisoarea comitelui palatin, Ludovic, către Sigismund, regele Poloniei și către Ludovic II al Ungariei²⁾.

Chiar Italienii, care în tot-d'auna arătaseră un deosebit interes pentru Ungaria, văzură acum, că orî-ce ajutor dat Ungariei este zadarnic, pentru că chiar ei însuși nu se îngrîesc de interesele lor. Este lesne de înțeles, că în ast-fel

¹⁾ Redlich. Nürnbergger Reichstag (Leipzig 1887).

²⁾ Acta Tomiceana VI pag. 81—83 Ungarie provinciales superioribus annis alienos milites, ipsis contra infideles subvenientes, aspera ac minus amice exceperunt atque tractaverunt. Hoc etiam inde arguitur quod superiori estate teutonice milites, lombarde illarum exercitatores, pulveres, globi jaculotri et arma in Ungarorum auxilia contra infideles missa, ipsis tam despecta et ingrata fuere. Hanc Ungarorum ingratitude et malevolentiam in Germanos augent, quod aliqua framearum milia seu hastarum, quibus pedites utuntur regi ex Germania adnecta, ipsi in Danubium immi servat atque distruxerunt.

de împrejurări și cei ce doreau binele Ungariei, pierdură gustul de a-i ajuta.

Singur numai Papa Adrian VI își împlini promisiunea dată și aceasta servi ca probă palpabilă, că pericolul în care se afla creștinătatea îl interesa și de aceea lucră pentru înlăturarea lui.

Împăratul Carol I era așezenea îngrijat de pericolul în care se afla Ungaria și de cuceririle Turcilor, dar a fost în tot-d'auna împiedicat de a-i veni în ajutor. Motivele principale erau mișcarea religioasă din Germania și poziția amenințătoare a regelui Franciei. El și manifestă dorința sa de a se lupta contra Turcilor și aceasta se vede din scrisoarea sa către Puet de la Chaux¹⁾ unde îl povestește că a scris în această privință regelui Angliei, unchiul său, și la cei-alți principii, prin care îi îndemnă de a face preparațiuni contra Turcilor, pentru ca să îl poată ataca cu puteri venite. Scrisorile pe care i le adresa Papa Adrian, Ludovic II și Sigismund, regele Poloniei, îl făcu să vadă mai bine pericolul creștinătății, dar interesele lui din Italia nu îi permiteau ca să trineată armatele sale în ajutorul Ungariei sau a insulei Rodos, căci în ori-ce moment trebuia să se aștepte la vre-un atac din partea lui Francisc I.

Când primi știrea de căderea insulei Rodos și manifestă durerea lui prin cuvintele: aș dori să-mi vârs propriul meu sânge, pentru ca să pot recuceri Rodos.

Când Papa Adrian VI publică Bulara din Maiu 1523, prin care cerea ajutor contra Turcilor, Carol I voia să primescă un armistițiu de trei ani, însă Francisc I nu voi să primescă nici o condițiune. Totuși Francisc rugă pe Papă să cheme pe toți principii la un congres general, unde să se trateze cestiunea turcească. Tot aici trebuia să se decidă și numărul de trupe pe care trebuie să-l dea fie-care prin-

¹⁾ Zang, Correspondenz des Kaisers Carl V. I pag. 66: Nous navons james en outre desin, que demployer noz forces contre les mescreux infideles.. Nous escripons au roy, notre bon oncle et aultres roys, princes et potentaz chretiens, noz bons amys, parens et aliez. ensemble des preparations que faisons, etc. etc...

²⁾ Bergenroth. Calendar of. state papers II pag. 541.

cipe în acest resbel¹⁾. Propunerea sa însă nu fu admisă, căci nimeni nu avea încredere în el.

Regele Franciei Francisc I, părea că se interesează asemenea de interesele Ungariei. Și el era în relațiuni epistolare cu Sigismund regele Poloniei și cu Ludovic II, totul însă nu era de cât o șiretenie politică, căci în serios el n'a avut nici odată intențiunea de a trimete Ungurilor ajutor bănesc sau trupe.

Maestrul ordinului Ioaniților, Villers L'Île-Adam, din insula Rodos, îi scrisese o epistolă plină de umilire, prin care îl ruga să-i trimeată ajutor²⁾. Francisc însă nu numai să nu îi a trimes nici un ajutor, ci împiedică și pe alții de a trimite ajutoare.³⁾ Cu toate acestea din o epistolă a lui Sigismund⁴⁾ către el se vede, că Francisc îi a promis ajutor contra Turcilor, căci Sigismund îi mulțumesc în această epistolă de interesul pe care acesta îl poartă regalului seǔ și Ungariei. Tot asemenea și Ludovic II avea o încredere deosebită, creșând că Francisc să va pune în capul expedițiunii contra Turcilor⁵⁾. Toate speranțele lor s'a probat mai târziu, că au fost zadarnice, căci scopul lui Francisc era de a căpăta încrederea lui Sigismund precum și a lui Ludovic, ca astfel să îl poată avea ca aliați contra lui Carol V. El spera că în expedițiunea pe care o plănuia contra Italiei, Carol V va fi silit să își împartă armatele sale în cazul când s'ar arăta neliniște în Ungaria și Polonia. Carol V voea pacea cu dânsul și de aceea în Roma se întruniră delegații din partea lui Emric VIII, regele Angliei asemenea și din partea lui Carol V și Francisc I, dar nu putură ajunge la nici o înțelegere⁶⁾. Ținta pe care o urmărea Francisc era de a momi pe inamicii seǔ, până își va fi format o nouă armată.

¹⁾ Bergenroth pag. 543.

²⁾ Negociations de la Franco dans le Zevant. Charrière I pg. 89 Zettres de Villers L'Île-Adam a Francois I.

³⁾ Bergenroth. Calendar II, pag 507.

⁴⁾ Acta Tomiciana VI pag. 168 Sigismundus Rex Polonie Francisco Regi Galliarum.

⁵⁾ Acta Tomiciana VI pag. 260 Ludovic Rex Ugarie, Sigismundo Rex Polonie.

⁶⁾ Bucholtz. Geschichte der Regierung Ferdinand I. II pag. 243.

Papa Adrian VI și colegiul sfânt al cardinalilor l' admoniseră în zadar, ¹⁾ pasiunile sale erau prea mari pentru ca să le poată stăpâni.

Carol V, pentru ca să poată să'i se opue. încheie alianță cu Enric VIII, regele Angliei, și cu Veneția, contra lui. Papa Adrian VI vedând, că nu pôte câștiga nimic de la dânsul, pentru ajutorul Ungariei și observând, că prin acest resbel și statele sale vor fi amenințate, se uni și el la această alianță²⁾. Resbelul începu și pericolul turcesc fu uitat de dânsii.

Un deosebit interes pentru Ungaria avea Ferdinand, fratele lui Carol V și Sigismund, regele Poloniei, pentru că Turcii coprinzând Ungaria deveneau pentru ambii vecinul cel mai periculos.

Sigismund ținea corespondența cu toate curțile europene și avea peste tot ambasadorii săi, cari îl înscuinau de toate mișcările politice, scopul său era de a le face mai învedereat pericolul turcesc. În 1522 trimese delegați la congresul de la Nürenberg ³⁾ și căută prin scrisorile sale ca să câștige pe principii pentru scopul ce'l urmărea ⁴⁾. Cu atât mai mult el dorea alianța cu Ștefăniță Domnul Moldovei, cu cât el scia victoriile repurtate de Ștefan cel Mare, tatăl său contra Turcilor. Dar Ștefăniță nu era dispus să'l ajute, din cauză că fusese atacat în demnitatea sa, prin aceea că Sigismund refușă de a-i da în căsătorie pe o fiică a sa naturală. Sigismund știind, că pierrea în el pe un principe din cei mai puternici, care putea să'l fie ca aliat, voi să'l înduplice, prin aceea că'l trimese o delegațiune, care să stăruiască a'l câștiga pe partea sa ⁵⁾. Toate silințele lor au fost zadarnice.

Cu atât mai mult Sigismund se interesă de soarta Ungariei, căutând prin scrisorile sale să arate lui Ludovic, că

¹⁾ Charriere I pag. 114 și 115.

²⁾ Bucholtz. Ferdinand I. II pag. 243.

³⁾ Acta Tomiciana VI pag. 35 Legatio a Sigismundo Rege Polonie, data Comite Petro de Visnieze ad conventum Norenbergensum.

⁴⁾ Acta Tomiciana VI pag. 37 Sigismundus, Ferdinando Arhiduci Aurtrie și asomenea, Sigismundus, Principibus germanie

⁵⁾ Act Form. VI pag. 63 Legatio a Sigismundo ad Palatinum Moldavie.

nu trebuie să se creadă prea mult pe ajutorul străin, mai cu seamă acum când cei mai însemnați principii ai Europei se află în luptă între dânsii¹⁾.

Din scrisorile schimbate între Sigismund și Papa Adrian VI se poate vedea în mod lămurit starea în care se afla Ungaria în acel timp, indiferența nobililor și a prelaților acestei țări, starea critică a financelor și Turcii cari înaintau cu pas sigur în interiorul țerei.

Partidele politice se luptau cu înverșunare între dânsese, indiferente de pericolul patriei lor și toate silințele lui Ferdinand, loțiitorul lui Carol V în Austria, de a stabili pacea între dânsese, au fost zadarnice. Ferdinand avu o întrevedere cu Ludovic II și cu delegații lui Sigismund în Viena și le promise tot ajutorul său²⁾. La 10 Septembrie 1523 Ferdinand încheie la Neustadt un tractat de alianță cu regele Ungariei și se obligă de a-l pune la dispoziție un număr însemnat de armată, precum și o sumă de bani. Baniii voia să-i adune din o contribuție pusă asupra clerului, dar fiindcă clerul nu se învoea la aceasta, Ferdinand se decise de a stărui pe lângă congresul principilor, ca aceștia să pună o contribuție asupra întregului imperiu german, cu scop de ajutor contra Turcilor.

Ca nunciu al Papei în Ungaria se afla Burgio³⁾, care luase asemenea parte la întrederea de la Viena și rămăsese satisfăcut de propunerile lui Ferdinand. Acum trebuia numai să se pună un capăt certelor dintre partide și să se formeze o armată puternică, care în Mai, anul viitor, să ea ofensiva contra Turcilor.

Burgio îi asigură, că Papa îi va ajuta din toate puterile, după cum făcure și până acum.

Moartea Papei Adrian VI (14 Septembrie 1523) și ostilitățile începute din nou de Francezi aduseră o nouă turburare în politica europeană și planurile făcute până acum rămaseră zadarnice.

M. Popescu, profesor la Seminarul Central.

¹⁾ Act. Tom. VI pag. 252, Sigismundus Rex Poloniae, Ludovico Regi Ungarie.

²⁾ Ludovic Regi pag. 327—237.

³⁾ Braknoi. Ungarn v. d. Schlacht bei Mohacs (Budapest 1866) pag. 24.

MATUȘE TU...

Mătușe tu mătușe ce 'n bobî citești norocul,
Ce faci ca 'n fundul apei să dogorească focul,
Ce 'n miez de noapte umbli vrăjind ale păduri
Și furî la mulți norocul și mintea tu le furî,
Încearcă, de se poate, de dragoste să 'mî faci
Și descântând la lună cu draga să mă 'npaci.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Căci zău, mătușe dragă, din om ca fie-cine
Mă simt ne-om cu firea și tot să plâng îmi vine,
Iar gândul mă tot duce și duce-mași mereu,
Ne glăsuie de aprig cum e traiul meu;
Și uite, de când doru-î de mine-a pribegit,
De cum eram o-dată mai mult m'am îndrăgît.

Mătușe tu mătușe, ce 'n bobî citești norocul,
Ce-aprinzi dór cu privirea și stingi pe vatră focul,
Ce 'n miez de noapte umbli vrăjind ale păduri
Și furî la mulți norocul și mintea tu le furî,
Te 'n dură, de se poate, de traiu-mî amărât,
Și câți 'î-o fi dragi dênși tu fă-le de urât.

Scarlat Orăscu.

'MI-E DOR...

'Mi-e dor și dor 'mă-e tot mereu,
Din greu 'mă-e traiul tot mai greu
Și, zău, să plâng îmi vine,
Căci uite simt că sunt vrăjil,
Să fu o-dată amăgit
De tine.

Póte că-ți vis, măi știu și eu,...
Căci prea visez, visez mereu
De vise rele-o clică,
Dar uite, de când ved că plac
Cu pîtenii cismele de lac
'Mi-e frică, zău 'mă-e frică.

'Mi-e frică, frică 'mă-e mereu,
Din greu 'mă-e visul tot mai greu
Căci tot a rele 'mă toarce,
Deci drag de 'ți este dragul tău
Și-ți vrea să fii pe placul său
Te 'ntoarce.

Șașa c'o vorbă să-l impacî,
Făcînd frumos cum știu să faci
Ochii mari și gură mică,
Căci alt-fel de când ved că plac
Cu pîtenii cismele de lac,
'Mi-e frică, zău 'mă-e frică.

Scarlat Orăscu.

CHIRIAȘ VECHIU

Domnu Petrică Feredaru e om cu casa lui, cu masa lui, cu nevasta lui. E alegător în colegiu I și, dacă și-ar bate dânsul capu, ar putea prea bine să fie numit notabil în mahala.

D-sa e cam în vârstă, dar se ține bine: fața i-e roșie și păr alb are prea puțin și mai ales prin părțile ce rămân neacoperite de pălărie. Îi cam tremură mâinile și nu prea vede deslușit fără ochelari. În colo n'are să se plângă de nimic.

Cucoana Tina, de și trăește cu d-lui de mai mult timp, 'i zice și acum: domnule Petrică. Și-ar răsuci limba când ar greși vr'odată să'i zică pe nume. Are ea un respect neînțeles și neexplicabil pentru el.

Dar cum a ajuns d-lor la atâta intimitate?

Pe când era d. Petrică grefier la tribunal său în altă parte, nu 'mî aduc bine aminte, sta cu chirie și avea obiceiul să se mute foarte des. O lună sta la Filaret, o lună în Popa Soare, o lună în strada Silidelor, o lună în calca Vergului. Se muta uște-așa, mai mult din nărav, nu că avea vr'o nemulțumire. Ca probă despre aceasta e că de multe ori se întorcea iar în casele unde mai șezuse. Îi plăcea să hoinărească, să încerce, după cum zicea el. Proprietăresele de case, care aveau camere de închiriat cu luna, îl cunoșteau ca p'un cal breaz. Multe nu mai voiau să'i reînchirieze camere zicându'i că e nestatornic. Adesea i se spu-

sese că piatra care stă mult timp la un loc prinde mușchiu, dar el nu voise să înțeleagă.

În anul 1866 când luă cu chirie de la cucoana Tina, două odăițe în fundul curții, nu știu cum i se păru lui cucoana Tina, bărbatul ei, fetele, băiatul ei, lumea de prin prejur, slugile, curtea, mai știu și eu cine! că puse de gând să fie o leacă mai statornic. Îi plăceau cele două odăi. Aerul din ele avea un miros plăcut de sulfină, mobila era bună, sobele potrivite, tavanul nici prea nalt nici prea jos. Pe urmă, ferestrele răspundeau în o grădină cu pometurî, unde cântau toată zioa și toată noaptea păsări. Aci, da, mai era de stat; par'că răsufila mai ușure, par'că era mai la locul lui. I se părea cuibul acesta făcut înadins pentru el. Avea pivniță bună pentru lemne și cheia o ținea el, lucru ce nu găsisese în altă parte; avea două eșiri, lucru care îi permitea să vie seara cât de târziu a casă sa și să fugă pe din dos când vr'un creditor venea prin intrarea din față.

Și cucoana era bună, bună, cum nu mai văzuse el alta. Anu dintâiu trecu ca o lună. Când intră în al doilea an, nu l'ai fi mutat nici cu bivoli d'acolo. Cucoana își mărită o fată, și el, care se pricepea în chestiile de notariat, alergă de colo până colo, ca un prisnel; făcu toate hârtiele, le duse pe la autorități, pregăti tot. Cucoana Tina era peste măsură de mulțumită. Adese ori îi zicea: «dar mai lasă d-le Petrică, că te-oî duce și mâine la ofițerul stărci civile, or la tribunal», sa și: «dar nu te osteni atâta, d-le Petrică, pentru noi!». Îi mulțumea de zece, de cincisprezece ori cu glas dulce, cu aer blajin. Vecinilor și mosafirilor li'l vorbea de bine și zicea că nici odată n'a avut așa chiriaș bun. «Nu i s'aude glasul; scara când vine calcă 'n vârful degetelor; când ne vede pe noi salută și lasă ochii 'n jos. Par'că e o fată mare. Și își plătește regulat chiria și nu face tapaj de loc și se culcă de vreme, și vine peste zi acasă și vede tot prin prejur. Ți-e mai mare dragu să ai așa om în curte. Ți-e mai mare parigoria.»

La nunta fetei a danțat cu mireasa, cu muma miresei, cu toate cucoanele. Din când în când eșa din rezervă și devenea glumeț.

Spunea istorii, anecdote; făcea pe cucoane să se ție cu mâna de inimă d'atâta ris. El nu rîdea. Aceasta plăcea mult cucoanei Tini. Avea dînsa slăbiciune de oamenii așezați. Și mai așezat ca d. Petrică, mai rar se poate găsi.

După doi ani și jumătate, muri soțul cucoanii. Cucoana leșină de mai multe ori în brațele lui Petrică. Acesta nu știa cum s'o consoleze. Zilele cât a stat mortul în casă și până l'a înmormântat, chiriașu nu s'a dat jos din birje. Vêduva îi zicea: «D-le Petrică, d-ta ești brațul meu al drept! te rog, nu mă lăsa! du-te d-ta, aleargă d-ta, fă d-ta! Uite, m'aș duce eu, dar nu pot. Cine să rămăe? Dacă n'ai rude, n'ai! Nu mă lăsa, și să'ți dea D-zeu sănătate!» La care vorbe el rîspundea: «Ei, asta e acum, nu mai mă ruga cucoană Tino. Spune numai ce trebuie să fac!».

La vr'o trei luni după moartea soțului, cucoanii îi mai muri și singurul băiat ce avea și care era funcționar într'un județ.

După alți doi ani mărită și pe fata cea mai mică. Casa din veselă și plină ce fusese, rămăsese acum goală. Fetele se măritaseră; pe bărbații îi chemase moartea. Rămăsese d. Petrică și cucoana Tina, singurii singurei, ca două cucii. În timpul acesta el se mutase treptat din odăile dintăiū în altele, apoi în altele și în cele din urmă nu'l mai despărțea de cât un zid în paianță de odaia cucoanii.

Trecuseră cinci-spre-zece ani de când venise în curtea aceea. El în acest timp înaintase, fusese pus de cinci-șase ori în disponibilitate, și detese demisia. Avea ce să vorbească seara când bea calcaua după masă cu cucoana Tina.

Ceea ce nu putuse ea să uite era testamentul care l' făcuse el, când fusese odată bolnav greu, și prin care l' lăsa cele 20 de mii de lei ai săi depuși la casa de depunerii. Ceea ce nu putuse uita el era testamentul ce făcuse ea și prin care l' lăsa lui cea mai mare parte din avere. Această deferență și dintr'o parte și dintr'alta, singurătatea, tăcerea, uritul, o viață petrecută în comun în timp de atâția ani, simțind aceleași veselii, aceleași dureri, făcuse să

se nască între dinșii o intimitate nēmărginită. Baniî lui erau și ai ei, baniî ei erau și ai lui.

Îi dete lui afacerile pe mână. El închiria unele odăi, da bani cu dobândă, vindea poamele din grădină la olteni, iscălea polițe cu numele lui. Eșău amēdoî la plimbare, daū vizite amēdoî, erau pretutindenî amēdoî. Lumea începu după câțiva ani săî zică ei d-na Feredaru și ea nu zise nimic; nu zise nici el nimic, până când lucrurile se învechiră, și totul păru așa de obișnuit, așa de natural!

Astăzi domnul Petrică Feredaru e om cu casa lui, cu masa lui, cu nevasta lui. E alegător în colegiu I și dacă și-ar bate dinsul capu ar putea prea bine să fie numit chiar notabil în mahala.

Unî glumeți însă îi zic și acum când îl ved trecând pe uliță, cu cucoana Tina la braț, îmbrăcat bine de sus până jos, cu aer grav și parcă întinerit:

— Are dreptate, e chiriaș vechiū!...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

D. Teleor.

BUSTUL LUI C. A. ROSETTI

Motto : Voegte și vei putea.

(«ROMÂNUL»).

În țara românească nu e entusiasm. Totul și toții sunt răi, pozitiviști, materialişti, disprețuitori și pesimiști. «Nemica sfânt!», iată în ce se concentrează crezul celor de azi.

Pe când generația de la 1848, epoca renașterii noastre — eră de scumpă memorie — era plină de entusiasm, de sentiment și devotament, jertfindu-se pentru ideile nobile, de care era cuprins întreg Occidentul, cea de azi e sceptică și rece.

În loc de o generație animată de idei și de principii și gata a se jertfi pentru ele, avem o tinerime stoarsă, ostentivă și obosită, pregătită în orî și ce moment a expira.

În loc de devotament vedem transigența cea mai oarbă; în loc de idei, avem oportunismul cel mai venal și ordinar.

Nemica sfânt.

Oamenii ce se ridică de asupra nivelului comun, oamenii cari au făcut și fac ceva pentru această țară și ale căror fapte înaltă, regenerează și ne aridică în fața lumii întregi, oameni ce și-au dat viața și existența pentru a face numai binele, sunt prizonieri în viața lor, huliți și uitați după moartea lor.

Un Eminescu — e destul să zicem Eminescu, fără a mai adăoga alt-ceva — duce o viață plină de greutate, moare nebun într-o casă de sănătate și e înmormântat din fondurile ministerului de interne.

Talentul acestui mare poet n'a fost recunoscut, până n'a înnebunit.

* * *

Moare C. A. Rosetti în 1885.

Cine e Costache Rosetti, nu se va încerca până mea slabă și neautorizată să o spue. Posteritatea va ști cum să aprecieze pe acela, care prin o muncă continuă împreună cu alții, și-a jertfit viața pentru a face din două țerișoare subjugate și încorporate într'un imperiū mare și puternic, să facă un stat independent, un stat constituțional, un regat respectat în afară, întărit înăuntru și care e primit cu brațele deschise în concertul european.

Cine a fost Rosetti o va scrie istoria nepărtinitoare; și nu una, și zeci de pagini gloriose și de aur, se vor consacra acestui mare cetățean.

Care a fost răsplata lui C. A. Rosetti? Lumea o cunoaște. Nu vom face învinuiri nimăruia; memoriei lui ne e prea scumpă, ca să aducem aci numele celor care l'aū nesocotit și care l'aū făcut să moară desilusionat și neimpăcat.

Multă larmă, mare bețiă de cuvinte și mult zvon de «vorbe omenești» s'a făcut. Credea toată lumea că până într'un an, busturi îi vor fi ridicate statue și monumente.

Dar... trecut-aū șase ani și nici o amintire, nici un semn pe mormântul celui, care a făcut atâta pentru țara românească.

* * *

Societatea *Generația nouă* a avut nemcrita idee de a aduce înaintea tuturilor omagiū lui Eminescu, ridicând-î un bust.

Cu mari sfortări, cu mari greutateți, idea primă, luă forma realității și azi sala Nouului Atheneū e împodobită cu bustul marelui poet, lucrat de tânărul dar talentatul sculptor Filip Marinescu.

Eminescu are un bust.

* * *

Și Costache Rosetti va avea unul.

«Voește și vei putea» a zis marele maestru și fondatorul ziaristiăci române. Vom asculta pe Rosetti: «Voim și vom putea».

Cu toată ingratitudea multora, cu toată nepăsarea acelor care au parvenit pe urmele marelui bărbat de stat, chipul măreț al lui Rosetti trebuie să figureze în Pantconul nostru. El e de memoria celor care îl venerază, e în memoria noastră a tuturor, cari căutăm să-l urmăm; dar figura lui trebuie să rămâe posterității, veacurilor, generațiilor viitoare, care vor fi cu mult mai grate față cu revoluționarul de la 48, întemeetorul libertăților de care noi ne bucurăm azi cu atâta îmbelșugare.

Costache Rosetti va avea bust.

Din inițiativa proprie a d-lui Eduard Adamski, directorul acestei reviste, primele măsurile s'au și luat. Filip Marinescu și-a luat angajamentul de a ne da gata la Octombrie viitor, chipul marelui cetățean, de două ori cât mărimea naturală, lucrat în terra-cotta bronzată.

Pentru acoperirea cheltuelilor ce necesitează facerea unui asemenea bust grandios, d. Adamski a decis a da o reprezentație de concert-teatru, cu concursul mai multor artiști, în sala *Dacia*, concert ce a și avut loc în seara de Luni, 21 Mai, zioa onomastică a lui C. A. Rosetti.

Dacă succesul material al acestui concert n'a fost de loc brilant — 650 Ln. cheltueli, 368 Ln. venit — succesul moral a fost însă complet.

De și unii artiști, cari la început promisuseră concursul lor, nedându-l tocmai în seara când a trebuit, totuși lume bună și aleasă n'a lipsit de a veni.

Iată programa seratei :

GRADINA THEATRULUI DACIA

LUNI 21 MAIŪ 1890

MARE REPRESENTAȚIE

CONCERT ȘI TEATRU

DATA DE

SOCIETATEA LITERARĂ «GENERAȚIA NOUĂ»

pentru facerea unui bust fondatorului presei române și marele octățean

C. A. ROSETTI

PROGRAMA

Concert. Souvenir de Franz Schiepek execuțiune de *Orchestra* sub conducerea
D-ului Kneissel.

UITE POPA NU E POPA Cluj

Comedie într'un act.

Caciarna	D-uu I. Brezeanu		Iriniza	D-ra L. Ionescu
Ionel Tăbăcel	» T. Toneanu		Serafița	D-na Elena Botescu

CONCERT

Fantasie. Caprice de l'Exposition, solo pe violină de D-nul *Prof. Kneissel.*
 Hora boerescă execuțiune de *Orchestra*
 Concert, *Steaua României*, execuțiune de *Orchestra*
 Reveil du Lion, execuțiune de D-nul *Prof. Kneissel.*
 La fête de moineaux, execuțiune de *Orchestra.*

PIATRA DIN CASA

Comedie într'un act de Vasile Alexandri.

Palsiu	D-nu I. Brezeanu		Marghiolița	D-ra Lucreția Ionesca
Nicu fiul lui	» V. Toneanu		Leonel	D-nu Aristide Marinescu
Frantz Doctor	» P. Ionescu		Zamfrița	D-na M. Ionescu
Ioana Țiganca	D-na Elena Botescu		Un fecior	* * *

DANȚURILE NAȚIONALE

Executate de elevii Societății române de gimnastică sub conducerea D-ului
Profesor *Moceanu.*

Ca să insistăm asupra jocului fie-cărui artist în parte e de prisos; vom spune numai că toți și toate 'și au îndeplinit rolurile în conștiință și că în dese și repețite rânduri au secerat aplausele asistentei.

Vom remarca pe d-l profesor Anton Kneissel, care cu arcușul său a transportat pe auditori pentru care cu drept cuvânt a fost bisat și silit să repete unele piese de mai multe ori.

O notă bună și elevilor societății române de gimnastică sub conducerea d-lui Mocanu, cari prin danțurile lor naționale, au fascinat publicul.

Incheind, repetăm că concertul ca parte morală a avut un succes deplin și toți spectatorii vor păstra o amintire plăcută de séra de 21 Maiu 1890.

PAUL CESAR.

D. Ciru Œconomu a strâns într'un frumos volum intitulat : *Cronici și Legende*, poeziile sale risipite prin diferite reviste : Rezervându-ne a vorbi mai pe larg despre această carte, reproducem deocamdată două bucăți din cele mai reușite :

PETRE CĂRĂBETE

(1504)

Îngropat-ău pe Ștefan-Vodă în mânăstirea Putna, cu multă jale și plângere tutulor locuitorilor țerei, cât plângeau toți ea după un păciute al lor.

Vornicul GRIGORE URECHE
Letopisește

Când răposă Ștefan-Cel-Mare,
Al lui trup, cu iubire,
Fu dus și pus, lângă altare.
La Putna 'n mânăstire.
Acolo, ai săi îl lăsară
Treii zile, ca să poată
Veni să'l vază de p'afară,
Boeri și obștea toată.

P'un tron de fildeș, după care
Se 'nnoadă un balaur,
El stă, într'a morței nemișcare,
In cap cu stema d'aur.
Trăsurrele-î, de și scäldate
In umbra cca adincă,
Conțin atâta maiestate,
In cât îl crezi viü încă.

Și, ne'ncetat, poporul vine,
 Subt bolțile tăcute,
 Să'l vază. și să i se 'nchine,
 Și mâna să'i sărute.
 Pătruși de jalea ce 'i adună,
 Cu dor toți lăcrămează
 Și 'i zic: «Ștefane, dîua bună!»
 Ș'apoî îngenuchiază.

Dar, colo, după stîlpul, unde
 Zidirea se desparte.
 De ce acel om se ascunde
 Și stă de toți departe?...
 Ei n'a mers la Domn, în țărîină,
 Ca cei-l'alți, să se plece;
 El n'a sărutat a lui mîână,
 Ci șade mut și rece!...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* * *

Ie noapte. Lumea și mișcarea
 S'aū dus din catedrală,
 Și Ștefan a rămas în marea
 Tăcere sepulcrală.
 L'a candelcilor slabă zare
 Ce pe pereți se sue
 Și dă la tot forme bizare,
 Iel pare o statuē.

Atunci de lângă stîlp, din umbră,
 Un om înaintează
 Și, 'n taină, subt absida sumbră,
 Spre Ștefan se 'ndreptcază.
 Un cuget rău p'a lui figură
 E scris, căcî pironeste
 Pe Domn priviri plîne de ură
 Și ast-fel îi vorbește:

«Sint Cara-bei. Ascultă bine!
 La Racova, 'n bătae,
 Cinci fii ai miei s'aū prins de tine
 Ș'aī puș pe toți să'i tae.
 Atunci. în a mea desperare,
 Juraiū pe Alah sfintul
 Să nu mor fără răsbunare,
 Ș'acum îmi țin cuvîntul!...»

Vorbind așa fiara păgână,
 În furia 'i orbească,
 În sus ridică a sa mână
 Pe mort să 'l pālmuiască;
 Și gestu-ī, mărit de lumină,
 În mișcarca-ī diformă,
 Pe zid, până 'n tavan, desină
 A sa umbră enormă.

Dar palma'ī sacrilege încă
 Pe Domn nu'l atinsese
 Când, din odihna lui adâncă,
 I se păru că iesc.
 Și că 'i aruncă o privire
 Așa de 'ngrozitoare,
 În cât căzu, fără simțire,
 Subt ale lui picioare.

* * *

În urmă. Cara-bei se dete
 La legea creștinească.
 Sshimbând în *Petre Cărăbete*
 Numirea sa turcească.
 Subt Ștefan Tînărul, se știe
 C'ajunse Vornic mare
 Și că sdrobi, 'ntr'o bătălie,
 Oștirile tătare.

Ciru Œconomu.

PEISAGIU

Intr'o parte, se întinde o liveadă cu fin mare.
Niște vaci împiedecate pasc într'insa, solitare.
Vezi cea salcie pletoasă mai în fund? Subt umbra ei
Stă, pe vinc, păzitorul, împletind un biciu de tei.

Ca un fulg, un nor plutește ușurel pe bolta largă.
A lui umbră mișcătoare pe pământ a tras o vargă.
Acum iată-l că se duce: vîntul, care l'a adus,
Il împinge cu iuțeală cătra splendidul apus..

Maî încolo, către dreapta, doarme tainică o baltă;
Duoî câini mari de vînătoare se goneșc prin iarba 'naltă,
Pe când un flăcău cu pușca pare-a urmări din gând. —
Prin porumburi, — niște fete spre el capul întorcînd.

Ciru Economu.

PE MAL

(POESIE IN PROSĂ)

«Pe mal, sub salcia pletoasă, ne-am povestit atât de mult, că undele și talazurile apelor de la picioarele noastre, păreau că se opresc să asculte.

«Pe mal, furișându-te pe la spatele meu, cletina ai desigur pomilor; scuturând frunzele moarte pe umerii care te-ai rezemat de atâtea ori.

«Atunci, când socoteai iubirea ca frumoasele poezii rostite la pension, atunci, când mă întrebați la ce mai folosește paradisul dumnezeesc, dacă al oamenilor este atât de neîntrecut, când în sfârșit, nu erai moștenitoarea bogăției unchiului tău, dar moștenitoarea simțirii sfinte a mamei tale.

«Ție lacrimile nu trebuie să îți micșoreze durerea, nici să îți ierte câte ai făcut; — precum mie nu mă înlătură nenorocirea, nici nu mă redă aceia ce am pierdut.

«Și ce îți mai pasă, dacă vântul șuerând prin trestii lacului, mă face să tresar, crezând că îți aud pașii apropiindu-se.

«Și ce îți mai pasă, dacă rătăcesc singur prin cimitirul frunzelor moarte și pietrișul rece al malului...

«Nevinovato! — Vinovată a fost nechibzuința fără seamă a naturii, că v-a făcut atât de slabe pe voi femei, menite să cârmuiți slăbiciunile noastre.

Constanța.

Sub-Locot. V. Petrescu.

FAUST ȘI GOETHE

Sunt o mulțime de feluri de opere, care mai de care bune și fecunde, dar cari la prima vedere, la prima citire se par inaccesibile, intrată concepțiunea și imaginațiunea, sperie inteligența, și o constrânge a se retrage: pentru că toate formele se încrușișează pel-mel și zboară într'un fel de chaos, care se pare greu de descurcat. O astfel de operă este: **Faust și Goethe**.

Intr'adevăr, în această magnifică tragedie, dificultatea abundează și se multiplică la infinit. Tentativa gigantică a acestui om care împreună în același timp pe Helena și Faust, pe Paris și pe Wagner, Kabiri și Vulcaniștii moderni, ideile lui Platone și Miatricele lui Paracelsu; atitudinea măreață a acestui împărat singular, care ține într'o mână lumca modernă, jucându-se în fantasia sa după placul său, iată în toate aceste un ce care ne uimește și care ne sperie în acelaș timp. Și prin ce secret al geniului, atâtea elemente diverse se pot combina într'un mod armonios? Faust, această carte măreață e ca și un templu antic, ascuns în mijlocul unei pădure sacre, din interiorul căruia ies niște cântece dulci și armonioase, cântecele preoteselor sacre rugăciunile lor. Călătorul, abătut din cale și străin misterelor cari se celebrează, voește să fugă, turburat de aceste accente duioase și mărețe, dar neobicinuite, voiește să fugă, dar un ce necunoscut 'l reține, și dânsul ascultă cu fruntea abătută și rezimat pe marmura porticului,

Faust fu terminat în anul 1831. Goethe avea atunci 83 de ani. Putem numi această operă cu drept cuvânt opera vieții sale, căci ideea aceasta fu concepută deja pe când se afla în casa părin-

tească. În anul 1779 dânsul făcuse după cum ne narează însuși în scrierile sale, deja planul acestei tragedii. Terminase tocmai atunci studiile sale și fusese numit doctor în filosofie. Trei ani mai târziu, apare o parte din operă sub formă de fragment, dar ne fiind bine primită, Goethe desperă de terminarea ei, și dacă nu l'ar fi îndemnat amicul său Schiller, Faust ar fi rămas fragment. Cu toate acestea, prima parte a acestei tragedii apare tocmai în 1808, adică trei ani după moartea amicului său Schiller.

* * *

Așa, după cum am zis, Goethe termină tragedia,.. după îndemnul amicului său Schiller, dar nemulțumit cu dânsa, căci 'i-se părea incompletă, el decise a continua opera sa adăugând la prima parte, un anex după ideea sa, dar care într'adevăr nu este de cât o nouă tragedie, foarte puțin dependinte de cea d'întăiu și nici de cum un anex al acesteia.

În prima parte Goethe ne arată pe Faust în mijlocul activității sale. El dorește, iubește, sub mîna lui Mefistofeles voește să întorcă pămîntul, circumstanțele în cari se găsește 'și-au aici o putere asupra lui. În a doua parte iată contrariul, iată o mulțime de aparițiuni noi: Curtea, Statul, Politica, Resbelul, Antiquitatea. Din acest moment domeniul infinit al fanteziei poetice se deschide și se întinde sub ochii contemplatorului.

Tragedia în adevăr nu se putea termina cu Episoda Margaretei, căci luând în considerație ultimele scene ale primei parte, vedem că Mefistofele n'a cîștigat nici n'a pierdut pariul său: sufletul care se dă în brațele unei beții sensuale, trebuie să încerce alte probe mai periculoase, căci aci lumea care 'l atrage spre sine departe de a fi revelat toate plăcerile sale.

Prima parte a tragediei este precedată de două prologuri. Primul prolog, prolog de scenă, voește să ne arate cât de puțin această tragedie se poate acomoda scenii, de oare-ce există un mare abis între intențiunile poetului și cerințele unui teatru.

Directorul teatrului cere la rîndul său poetului o piesă care să atragă publicul, dar poetul desprețuiesce o astfel de lucrare comună, el nu voește de cât a produce un ce care să placă, o

*) Wahrheit und Dichtung.

piesă care să rămâie posterității. Această ceartă o termină în fine directorul teatrului cu vorbele următoare :

«Destul cu vorbă, arătați fapte și dacă sunteți adevărat poet comandați poesia».

* * *

În prologul al doilea, prologul în cer, parte care este imitată după cartea biblică a lui Hiob, vedem că cei trei archangheli adorând ființa supremă. Mefistofele ângerul căzut, 'și bate jos înaintea Domnului de micul zeu al pământului, de om și mai cu seamă de Faust pe care pariază că 'l va putea perde, numai de 'i va permite Domnul 'i acordă aceasta, însă numai atât timp cât va fi pe pământ.

În prima parte, vedem pe Faust luptându-se cu exigențele superbe ale unui spirit înalt și fără repaus, care ar dori să se introducă în toate misterele și de a răpi lumii cele mai divine voluptăți.

Această luptă se termină cu pactul pe care 'l face cu Mefistofele, căruia Faust va aparține în cea-laltă viață dacă dorințele sale vor fi satisfăcute aci pe pământ.

Din acest moment acțiunea începe. Raporturile nesigure și fatale pe care le crease cu natura și umanitatea, transfigurațiunea lui Faust, amorul seü pentru Margareta și toate acele iluziuni sunt tot atât de tentative pentru a liniști acest suflet însățiabil. Dar în zadar. Nimic nu reușise! Fericirea și disperarea ca două vânturi opuse agitând fie-care moment oceanul conștiinței. El cade din înălțimea credinței în abisul îndoelii, merge din încercare în încercare, culege cele mai dulci fructe ale vieții și apoi pe cele mai amare, dar în acest tumult, nici un repaus, nici o plăcere. Și într'adevăr, cum ar putea să fie alt fel atâta timp cât spiritul negațiunei, al dubiului, nu va fi stăpân absolut al persoancii sale. La fie-care pas pe care 'l face în viața sa, el se lovește, când ici când colo de câte o piatră, se împedică în fie-care moment căutând adevărul, puterea, unitatea și negăsind de cât contrariul. El deschide brațele sale în spațiu, invocând din toate puterile sale o creatură, care să-l susție, să-l consoleze, și când crede în fine că "a găsit'o, el simte nenoro-

citul că nu îmbrățișează de cât vidul. Tot așa se întâmplă și cu momentele sale de fericire.

În mijlocul celor mai mari exaltațiuni, când fericirea 'l face să uite dubiul, trecutul, cu un cuvânt totul, dorințe misterioase se nasc într'însul. Suvenirul divinității cade ca o rază din cer în sufletul său pentru a lumina ruinele și din acel moment, palid, trist, el regretă amar durata eternă și consacrarea pe care numai binele o poate da lucrurilor.

Faust când se dă pentru tot-d'auna în mâna lui Mefistofele, nu e constrâns de nimeni. Numai acel dor necunoscut care îi agita sufletul și pe care crede eă'l va putea satisface prin Mefistofeleu 'l face să se alieze cu acesta.

Odată Faust în mâinile lui Mefistofele, acesta încercă tot posibilul pentru a'l perde, dar teribilul său amic nu este descurajat. Într'o zi îi arăta într'o oglindă magică portretul unei femei de o frumusețe încântătoare, la a cărei vedere Faust se aprinde.

Este portretul Margaretei a cărei cunoștință o face după un scurt timp. Figura acestei ființe fermecătoare, nu este alta, zice și probează renumitul critic german Grimm, de cât figura grațioasă d-șoara Frederica de Sesenheim pe care Goethe o iubise, dar o lăsase după un scurt timp.

Această delăsare subită, după ce inspirase unei copile nevinovate o pasiune nebună, îi aduse muștrări de cuget, și mult timp după cum ne spune chiar dînsu, nu o putea uita.

Frumoasa Margaretha care încântase prin farmecul său pe Faust, aceleași calități le avusese și d-șoara de Sesenheim, se abate din cauza iubirei sale din drumul inocenței și odată căzută, ca este urmărită de blestemul păcatului, căci ea devine cauza morții mamei și fratelui său. În zadar ea se roagă la picioarele icoanei mamei și fratelui său. Blestemul o urmărește în toate părțile. Dar și seductorul ei este nenorocit. În van Mefistofele se încerca a'l face să uite amorul său, ducându'l din orgie în orgie, dar nimic nu poate să calmeze durerea sufletului și muștrările de cuget.

Pe lângă aceasta mai află că Margaretha 'și omorâse copilul și că zace nebună în închisoare, așteptând moartea prin călău.

Faust este disperat și mânia sa se întoarce contra lui Mefistofele pe care 'l acusa de nenorocirea sa. De la dînsu cerc scă-

parea ei. Mefistofele îi promite și cu iuțala vîntului ajung la închisoare. Faust intră în temniță, dar Margaretha nu'l mai recunoaște, nu'l înțelege, și când mai pe urmă distinge trăsăturile feței amicului său, nu se poate decide, să fugă cu dînsul și refuză cu desăvârșire, vîzînd intrînd pe Mefistofele, care îi îndemna să se grăbească.

Mai bine de cît în mâinile Satanei, mai bine moartă din mâinile călăului.

Scapă-mă Doamne, se rîgă dînsa, și cu tîtă batjocorirea lui Mefistofele, care zicea este a mea pentru tot-d'auna, o voce din cer îi răspunde, nu, ea este scăpată, ea este a mea.

Faust este legat de Mefistofele care 'l duce cu sine în sborul său. Cu vorbele pline de duioșie ale Margaretei: «Henric, Henric», vorbe care esprimă încă iubirea ei.

Finele părții I-a.

Eduard M. Adamski.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IN INIMĂ CALDĂ...

*In inima caldă eă loc 'ți-am făcut,
In groapa geroasă îmi fac mie loc,
Și ast-fel doi morți își aruncă 'n sicriu
Viața și dragostea fără noroc.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lucreția Suciu.

OCHI ALBASTRI

Dulci ochi albaștri, cer senin
Și plin de dulci misterii,
Isvoare de plăceri cerești,
Isvoarele durerii.

La zi mă urmăriți mereu,
Iar noaptea n'am odină,
Pururea înainte 'mă stați
Și doru'mă nu s'alină.

Nu'i chip de lângă voi s'alung
Gândirea turburată;
Cărbune negru 'i inima,
Tâlhari, ați ars'o toată.

Și totuși, dacă mă priviți,
Simțesc o dulce frică,
Ah! fără margini vă iubesc
Și voi nu știți nimică.

Lucreția Suciu..

BĂI DE NOMOL DIN REICHENHALL

DE
D. BULLING IN REICHENHALL

Reichenhall este de mult timp bine cunoscut de toți medicii ca o *vilegiatură plăcută* prin pozițiunea sa încântătoare în vecinătate de Salzburg, Königsee, Berchtesgaden, etc. și vizitată de mii de turiști, cari petrec vacanțele lor printre sumeții ei munți. Reichenhall este cunoscut din vechime prin *termele sale saline*, prin concentrațiunea apelor sale (24 % Clorura de soda), *Mutterlauge* (Esența sărurilor) ca conține mai mult bromură de cât cea din Kreuznach. Reichenhall este cea mai mare *stațiune climaterică* în Germania cu aerul balsamic, apărat de vânt, lipsit de praf și parfumat de *păduri de brad*, care o înconjoară, înpodobind stațiunea noastră cu o cunună vecinic verde; pe lângă *instituțiunile sale vestite de gradare*, ce produce ozon și rēcóre, Reichenhall posedă și un *stabiliment esemplar de inhalațiuni* (System »Iahr«) precum și un mare *stabiliment pneumatic*.

Efectele curei sunt coroborate prin bogatele și variate precumblări, proprie pentru *cura de teren*; care se esecută strict după prescripțiunile și *sub egida profesorului Dr. Örtel*, precum și prin întrebuițarea escelentului *ser de capră* și a *sucului de ierburî* de o eficacitate sigură.

Ca un nou factor curativ se prezintă acuma *nomolu*, care se aplică atât în formă de băi, cât și ca comprese locale, și care nomol, de și cunoscut de mai mult timp, s'a întrebuițat până acuma prea puțin, în comparațiune cu eficacitatea lui. El se găsește în păturî bogate lângă Schwarzbach, în depărtare de 1 oră de Reichenhall.

Analiza făcută din inițiativa D-rului Bulling constată în una mie părți de nomol uscat în aer :

Acid humic	235.0
Oxid de fer	26.9
Magnezia	5.3
Potasă	6.4
Sodiu	8.5
Conținut de sulfur socotit pe acid sulfohidric .	14.2
Acid fosforic socotit pe acid fosfo-hydric	7.2

S'a constatat frecvent din aceste *băi de nomol* un efect surprinzător de bun în multe cazuri de *metrita cronică, para — și peri — metrită, reumatismu acut și cronic, nevralgiile, nevras-thenic*; în curînd se va publica o casuistică lămuritoare.

Pacienții în chestiune întrebuințeau obicînit 15—30 băi, de căldură de 28—30° și de durată de 10—40 minute. La unele cazuri prea renitente de perimetrită s'a mai adăugat la băi de *nomol* câte va litre de »*Edel soole*« și »*Mutterlange*« (esență de sare); la nevralgii și nevrasenii *extractul de Latschen* (preparat din pinus pumilio, brad din regiunile alpine, numit Latsche.

Băile aū produs fără excepțiune o ameliorare vizibilă a stărei generale constatate de medici cāt și de bolnavii înșiși.

Reichenhall oferă prin urmare tôte condițiunile favorabile pentru pacienți, căror pe lângă băi de nomol este indicat și aerul de Alpi, saū în casuri, în care un membru al familiei are trebuință de Reichenhall ca stațiune curativă climaterică, pe cînd unuī alt membru i trebue băi de nomol, casuri care se întîmplă destul de frecuent; și tocmai asupra acesteī chestiuni însemnate atragem atențiunea onorabililor confrăți, abținându-ne de a mai vorbi despre indicațiunile și contra indicațiunile a băilor de nomol, care sunt cu totul analoge cu alte asemenea băi.

Dr. Max.

CA FRUNZA

Ca frunza, care-a 'ngălbenit
Și 'n vânt se risipește,
Așa în dor neîmplinit,
Juneța să sfișește.

Dar cază frunzele cât vreaă,
Din ramuri gârbovite,
La primăvară muguri es
Și flori întincrite.

Ah! numai eu nu pot s'aștept
A doua primăvară;
De-ar fi o zi viața mea,
Ar fi aproape seară.

Lucreția Suciu.

EDITOR

— «Când imi dai nuvela pentru Calendar? Aș vrea să am și de la d-ta ceva... știu... pentru variație... De altminteri nu mă plâng de materie... am destulă... o! berechet!... Nuvele, poesii, câte vrei... de la scriitorii buni... Uite, plicu ăsta marele, e plin... imi ajunge trei ani... Dar pun pe alese... Toți scriitorii mi-au dat, dă-mi și d-ta ceva...»

Aceste cuvinte mi le spuse repede și bălbăit, pentru a nu știu câtea oară, editorul F..., întâlnindu-mă la o răspântie.

— Ți voi aduce, îi răspunsei eu.

— Imi vei aduce... e lesne de zis... E vorba să-mi aduci... Când să te aștept? Peste o săptămână dau materia la tipar. Și cu nu încep lucrarea dacă 'mi lipsește măcar un rânduleț... Trebuie să am în palmă tot, tot... Spune-mi ziua, ora, când să te aștept. Am scris destul, nuvele, schițe, biografii, versuri... unteanc... pentru trei ani... Vrea să-mi dai și d-ta. Țiu mult... Imi faci plăcere...

Scriindu-i peste câte-va zile că-i trimit nuvela în schimbul unei sume oare-care de bani, m'a poftit la librăria lui.

Cât m'a zărit că intru pe ușe, s'a repezit la mine și a început :

— Ți-am primit scrisoarea... foarte bine... Și eu sunt de părere că munca trebuie plătită... da, plătită... Dar... credeam... că... din prieteșug... nu știu ce... Bine, să ne 'nvoim... plătesc... nu sunt d'ăia... aida de... de și nu se caută literatura la noi... de loc, de loc... Dar, Calendarul meu intră prin saloane, e unic în felul său... O! el poate face renumele

unui scriitor... Hârtie velină, litere frumoase, ilustrații... Fie-care capitol începe cu o literă mare înconjurată de îngeri și de flori... Și scot trei mii de exemplare... umplu lumea... O să'ți pui oare-care condiții... le primești?

— Cum nu. Ce condiții?

— În nuvelă să nu faci de loc aluzii politice... Eū sunt bine cu toți oamenii politici ai țerei. Li am mușterii... Ți închipuești... Ce'mi pasă mie de politica lor...

— Nu voiū face aluzii politice.

— Nici despre amor să nu pomenești nimic...

Știi... citesc fete... și... nu face... Calendarul meu merge prin familie...

— Mē voiū sili să nu pomenesc de amor.

— Și să nu atingi absolut pe nimeni...

— Cum?

— Adică, vreaū să zic, în nuvelă să nu lovești în nimeni... Pierz mulțime de mușterii, am o poziție delicată... comerțu așa e...

— Dar în ori-ce caz, va trebui să mē ocup d'un om, cel puțin...

— Nu zic ba. Ocupă-te d'un om... Dar dacă omul ăla vine coala și 'mi cere mie socoteală... ce mē fac cū? Alege un om din alt secol și de pe cel-l'alt continent...

Dar eū n'am trăit în alt secol nici în continentul cel-l'alt..

— Nu face nimic... Fă acēsta pentru hatârul meu. Te mai rog să o scrii cu limba lui Vlahuță...

— Numai să vrea să mi-o puie la dispoziție...

— Afară d'asta, să ne înțelegem în privința lungimii bucății. O! să nu fie lungă! Dar nici prea scurtă! Să fie cât ți-oī zice eū... Să vezi, dragă, eū am materia deja aranjată; am și clișeuri care trebuie neapărat să intre... Am și anunțuri de pe la particulari... Ce să faci, trebuie să amesteci utilul cu plăcutul.

Vine o poezie și anunțul unei fabrici de conserve; vine o nuvelă și anunțul unui magazin de galoși; vine iar o poezie și anunțul târgului de rimători; vine un portret de om celebru și de desupt anunțul unui dantist și al unui

pedicur. Nuvela d-tale ar veni între reclama ce o fac unor prafuri contra insectelor și între un anunț de băcănie... Rizi... aî! Cuvântul băcănie nu-ți place... Ar trebui să ne obișnuim, cu toate astea, cu el... Băcănia e ultima stație a cărților de literatură; ea e mormântul lor... Dar să nu ne uităm vorba... Am clișeurî... spațiul mi-e măsurat... Să-mi scrii nuvela pe măsură...

— Cum așa?

— Foarte bine... Eu îți dau o fringhiuță și d-ta măsoară cu ea cam cât ar trebui să scrii. Lungimea fringhiuței e tocmai lungimea spațiului de care dispun... Să nu treci peste ea...

Nu i-am mai răspuns nimic. M'am uitat numai la chipul lui de prost, la mișcările lui necumpănite, și așa fi vrut din toată inima, o, din toată inima, ca fringhia ce zicea să'mi dea, și pe care o avea atârnată de gât, să'l strângă, să'l strângă, să se facă laț, să'l înăbușe, să'l omoare...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

D. Teleor.

I D I L A

*Ea, obosită și distrată,
Imi zise: «Să ședem aci».
Șezurăm. «Pomul n'are frunze,
Și soarele ne va orbi».*

*Pe față ne curgea sudoarea
In picături, pe lângă nări;
Vântul mâna spre noi tot praful
Ce rămăsese pe cărări.*

*Din balta ce era aproape,
Cu apa verde, numai foi,
Veneau mirosuri de maidane,
Ce ne sburlea pe amândoi...*

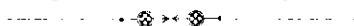
*Țințari și muște mari și negre
O luptă dreaptă ne ținea...
Cu interes și cu căldură
Tovarășa imi povestea*

*Amorul ei cu oare-cine
Care-a iubit-o foarte mult...
— «Ah! ce frumos era acela!»
Și mă silea ca s'o ascult.*

*Plângea din când în când cu jale:
«Bărbat ca ăla nu mai e!»
Pe buturugă stam în silă;
Să tacă i-aș fi dat or-ce.*

*Un trecător privind în taină
Cum stam alături rătăciți,
In sîmul firei înflorite,
Rosti: «Cât sunt de fericiți!».*

D. Teleor.

INTRE PATRU OCHI

LICĂ {
ZOIȚA { servitori

Lică

Boeru doarme... Fuga venii până aci, rary Cluj
Să te'ntâlnească Zoița, ca să putem vorbi...
Că știu că la ceasu—ăsta ești liberă...

Zoița (oftând)

.....Așa-î!

Dar dac'ar ști cocoana te-ar scoate cu alai...
Ar asmuți și câinii ca să te mușce, zău...
Nu sufero pe nimeni să'mi calce pragul meu!...

Lică

E rea, precum se vede.

Zoița (tainică)

Rămâie între noi...

Par' e'a avut drept tată p'al măi urit strigo!

Mereu îi toacă gura la verzi și la uscate,
Nu'i într'un voe nimeni, răcnește, țipă...

Lică

Bate?

Zoița

Doar din picior... Se scoală când somnul e măi dulce,
Și nu se culcă-atuncea când trebui să se culce...

Stafie, umblă noaptea cu lumânarea-aprinsă,
 Cu pèrul tot pe spate, într'un capot, descinsă;
 Se pune la oglindă, privind-o tot semeț.
 Cu fier și cu hârtie își face pèrul ereț...
 Și fel de fel de murse p'obraz și pe bărbie...
 Mè crezi? Odaia'i este curată spițărie!
 Și tot urilă... Mutră mai are ca să placă!
 Din ciună și holeră ce poate sé mai facă?
 Și împoțonată, cu fața colilie
 Și roșie ca racul, vine'n bucatărie,
 Și începe ca o moară de cele mai stricate...

Lică (apropiindu-se de Zoia)

Tu ești și fată'n casă?

Zoia

Și sunt și la bucate!
 Cum îți spusci, dar vorba reuăie între noi,
 Căcoana e o iasmă, o ivă, mainuțoi;
 Calică peste fire, n'ar da la cerșetor
 Lăscăe frântă'n donă, s'e'l vază c'un picior....
 Și moșteniri îi pică pe fie-care an...

Lică

Pe lumea ceailantă nu duce nici un ban!

Zoia

O să rămăe banii la rude, la nepoți,
 Dacă n'o pune mâna pe ei niscai-va hoți!...
 În zece noduri leagă para lângă para,
 Fi tremură tot trupul când o plăti ceva.
 Simbria jumătate mi-o ține; îi tot pare
 Că îi lipsesc șervete, că i s'a spart pahare.
 Sau fețele de masă aū găuri peste tot.
 O, de n'ași fi cū slugă cum i-ași da peste bot!

Lică (se apropie și mai mult de ea și o sărută)

Așa e, ai dreptate! Ce ris și ce ocară!

Zoia (depărtându-se)

Astâmpără-te Lică, căpot te dau afară...

Lică (sărutând-o iar și apucându'i talia)

Ia nu mai face nazuri....

Zoița

...Mă faci de strig apoi..

Și-ai s'o pățești...

Lică (sărutând-o iar)

...Dar vorba.... rămâc între noi..

D. Teleor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj